

Brusel 1. dubna 2022
(OR. en)

Interinstitucionální spis:
2022/0092(COD)

7808/22
ADD 4

CONSOM 78
MI 246
COMPET 203
ENER 118
ENV 313
SUSTDEV 75
DIGIT 73
CODEC 421
IA 36

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	31. března 2022
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	SWD(2022) 86 final
Předmět:	PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE SOUHRN ZPRÁVY O POSOUZENÍ DOPADŮ Průvodní dokument k návrhu směrnice EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterou se mění směrnice 2005/29/ES a 2011/83/EU, pokud jde o posílení postavení spotřebitelů pro ekologickou transformaci prostřednictvím lepší ochrany před nekalými praktikami a lepších informací

Delegace naleznou v příloze dokument SWD(2022) 86 final.

Příloha: SWD(2022) 86 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 30.3.2022
SWD(2022) 86 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

SOUHRN ZPRÁVY O POSOUZENÍ DOPADŮ

Průvodní dokument k

návrhu směrnice EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,

**kterou se mění směrnice 2005/29/ES a 2011/83/EU, pokud jde o posílení postavení
spotřebitelů pro ekologickou transformaci prostřednictvím lepší ochrany před nekalými
praktikami a lepších informací**

{COM(2022) 143 final} - {SEC(2022) 166 final} - {SWD(2022) 85 final}

Souhrnný přehled
Posouzení dopadů iniciativy zaměřené na posílení postavení spotřebitelů v rámci ekologické transformace
A. Potřeba opatření
V čem spočívá problém a proč se jedná o problém na úrovni EU?
Toto posouzení dopadů ukazuje, že spotřebitelé: • postrádají spolehlivé informace o udržitelnosti produktů (ekologické vlastnosti, životnost, opravitelnost), • čelí klamavým obchodním praktikám (předčasné zastarávání produktů, „lakování nazeleno“ ze strany organizací, nedostatečná transparentnost a důvěryhodnost označení udržitelnosti a digitálních informačních nástrojů). Tyto skutečnosti odporují cíli Zelené dohody pro Evropu, kterým je příprava přechodu k ekologicky udržitelnější ekonomice a společnosti – „ekologické transformace“. Uvedené problémy znevýhodňují: • spotřebitele tím, že je vedou k neoptimálním rozhodnutím, snižují jejich důvěru vůči aktuálně přístupným environmentálním informacím a brání jim v tom, aby aktivně přispívali k ekologické transformaci, • společnosti nabízející skutečně udržitelné produkty vůči těm, které tak nečiní. A jelikož země EU začínají zavádět odlišná vnitrostátní řešení výše uvedených problémů, některé společnosti také riskují zbytečně vysoké náklady na dodržování předpisů. V neposlední řadě nejsou v současné době dostatečně řešeny dopady neudržitelných spotřebních rozhodnutí na životní prostředí. Toto posouzení zjistilo dvě hlavní příčiny: 1. selhání trhu způsobené nedostatečnými ekonomickými pobídkami pro společnosti, které by je vedly k tomu, aby poskytovaly informace o udržitelnosti produktů nebo aby ukončily popsane praktiky; 2. nedostatečně uzpůsobená pravidla EU, kvůli nimž je pro vnitrostátní orgány obtížné účinně řešit problémy, které odhalí.
Čeho by mělo být dosaženo?
Cílem iniciativy je: 1. zajistit bezproblémové fungování jednotného trhu EU, a to ku prospěchu spotřebitelů i obchodníků; 2. podporovat roli spotřeby při dosahování klimatických cílů EU a ochraně životního prostředí. Na straně poptávky by iniciativa měla omezit nevýhody pro spotřebitele, zvýšit důvěru spotřebitelů a posílit jejich postavení v aktivním zapojení se do ekologické transformace. Na straně nabídky je cílem zajistit společností rovné podmínky a právní jistotu. Iniciativa má tyto specifické cíle: 1. umožnit spotřebitelům činit informovaná rozhodnutí o koupi (a tím podporovat udržitelnou spotřebu); 2. odstranit praktiky, které spotřebitele klamáním odvádějí od možností udržitelné spotřeby; 3. zajistit lepší a jednotnější uplatňování pravidel EU.
Jakou přidanou hodnotu budou mít tato opatření na úrovni EU (subsidiarita)?
Ochrana spotřebitele spadá do společné působnosti („sdílená pravomoc“) evropských vlád a EU, takže EU má pravomoci v případě potřeby jednat. Cílem iniciativy je řešit problémy, které jsou velmi rozšířené a v celé EU mají stejné příčiny. Zatímco země EU za

účelem řešení těchto problémů jednostranně vytvářejí zvláštní právní předpisy, celounijní opatření prostřednictvím této iniciativy by omezilo roztržičnost předpisů v rámci jednotného trhu a její důsledky, pokud jde o překážky přeshraničního obchodu a nestejnou úroveň ochrany spotřebitele.

Změna klimatu ani zhoršování stavu životního prostředí se navíc nezastaví na státních hranicích: neudržitelná spotřeba jedné země může mít odpad na ostatní země. Společná opatření na unijní úrovni by tedy tuto záležitost pro EU jako celek dokázala řešit účinněji.

B. Řešení

Prostřednictvím kterých možností lze cílů dosáhnout? Je některá možnost upřednostňována? Pokud ne, proč?

Toto posouzení stanoví několik upřednostňovaných možností politiky, které by zajistily, že tato iniciativa bude soudržná s dalšími aktuálně připravovanými iniciativami (iniciativa týkající se environmentálních tvrzení a iniciativa pro udržitelné produkty).

Následující upřednostňované možnosti fungují samostatně a v několika případech stanoví obecná pravidla, která budou vhodně doplněna uvedenou dvojicí dalších iniciativ:

1. poskytování informací o existenci (nebo neexistenci) obchodní záruky výrobce na trvanlivost a o době, po kterou jsou poskytovány bezplatné aktualizace softwaru;
2. poskytování hodnocení opravitelnosti nebo jiných relevantních informací o opravách, je-li to vhodné nebo jsou-li k dispozici;
3. zákaz určitých praktik souvisejících s předčasným zastaráváním;
4. stanovení pravidel, která mají za cíl zajistit korektnost environmentálních tvrzení, a to i pomocí zákazu některých praktik „lakování nazeleno“;
5. stanovení pravidel, která mají za cíl zajistit transparentnost a důvěryhodnost označení udržitelnosti a nástrojů pro informování o udržitelnosti.

Jak cílů dosáhnout?

- Možností 1 a 2 bude dosaženo prostřednictvím cílených změn směrnice o právech spotřebitelů (směrnice 2011/83/EU).
- Možností 3, 4 a 5 bude dosaženo prostřednictvím cílených změn směrnice o nekalých obchodních praktikách (směrnice 2005/29/ES).

O které produkty se jedná?

- U možnosti 1 jde o veškeré zboží s výjimkou aktualizací softwaru, jež jsou relevantní pouze pro některé zboží. Dále bylo rozhodnuto, že obchodníci by měli poskytovat informace o neexistenci záruky výrobce na trvanlivost pouze u zboží využívajícího energii.
- U možnosti 2 nebyl vymezen okruh produktů (opatření se použije všude, kde je zpřístupnění dotčených informací vyžadováno použitelnými právními předpisy).
- Podobně nebyl okruh produktů vymezen u možností 3, 4 ani 5, neboť tato opatření se použijí na určité obchodní praktiky bez ohledu na produkt, jehož se týkají.

Jaké jsou názory jednotlivých zúčastněných stran? Kdo podporuje kterou možnost?

Sdružení spotřebitelů obecně podporují upřednostňované možnosti politiky. V případě možností 1, 3 a 4 by upřednostnily odváznější opatření, než jaká jsou navrhována.

Sdružení podniků vnímají jako účinné zvolené možnosti 1 a 4, ale rovněž poukazují na mírné náklady, které způsobí. Z jejich strany existuje určitý odpor vůči možnosti 3, a to kvůli vnímaným vysokým nákladům. Jsou však skupinou zúčastněných stran, která nejčastěji považovala za účinnou možnost 5.

Vnitrostátní orgány obecně podporují jednotlivé zvolené možnosti, zvláště však možnosti 3, 4 a 5, neboť by jim

nejvíce usnadnily prosazování práva.
C. Dopady upřednostňované možnosti
Jaké mají upřednostňované možnosti výhody?
Spotřebitelé – obecně by z daných možností měli značný užitek. Mohli by se lépe rozhodovat díky: – lepší dostupnosti a spolehlivosti informací v místě prodeje, které popisují existenci a délku obchodní záruky výrobce na trvanlivost a období, během něhož jsou poskytovány bezplatné aktualizace softwaru, – dostupnosti hodnocení opravitelnosti nebo jiných relevantních informací o opravách, – opatřeními k potírání „lakování nazeleno“, předčasného zastarávání a používání označení udržitelnosti a digitálních informačních nástrojů, které nejsou transparentní nebo důvěryhodné. Jejich práva by také byla lépe chráněna: – mohli by snáze zjistit, které produkty mají prodlouženou obchodní záruku výrobce na trvanlivost a zvolit si je, pokud splňují jejich potřeby, – byli by méně uváděni v omyl falešnými environmentálními tvrzeními a nespolehlivými/netransparentními označeními udržitelnosti a digitálními informačními nástroji, – produkty, které zakoupí, by neselhávaly dříve, než spotřebitel očekává. Životní prostředí Spotřebitelé by si s větší pravděpodobností vybírali produkty, které jsou udržitelné (tj. jsou vyrobeny s menším dopadem na životní prostředí, očekává se, že vydrží déle a že budou opravovány častěji než v současnosti). Podniky Existovalo by méně potenciálních překážek přeshraničního obchodu způsobených jednostrannými opatřeními zaváděnými jednotlivými zeměmi EU. Zejména možnosti 3, 4 a 5 by vedly k rovným podmínkám, neboť mají za cíl odstranit nekalé praktiky využívané některými účastníky trhu.
Jaké jsou náklady na upřednostňované možnosti?
Dodatečné náklady pro podniky by vznikaly z poskytování informací o obchodních zárukách na trvanlivost, o obdobích poskytování bezplatných aktualizací softwaru a o opravách. Tyto náklady by však byly omezené a – přestože by pravděpodobně přešly na spotřebitele – neočekává se, že by měly negativní dopad na poptávku, zejména proto, že spotřebitelé budou mít mnohem větší zájem platit za produkty, které vydrží déle nebo se snáze opraví. Řešení „lakování nazeleno“ a předčasného zastarávání rovněž povede k dalším nákladům, avšak zvláště pro společnosti, které se těchto praktik v současnosti dopouštějí. Ty, jež tak nečiní, budou ve skutečnosti těžit z rovných podmínek, jelikož praktiky se v tomto ohledu pročistí. Stanovení pravidel, která mají za cíl zajistit transparentnost a důvěryhodnost označení udržitelnosti a nástrojů pro informování o udržitelnosti, povede ke zvýšení nákladů organizací, které je spravují. Tyto náklady budou pravděpodobně přeneseny na podniky, které o tato označení žádají, ale tyto podniky se také mohou rozhodnout v budoucnu žádat o méně označení. Vnitrostátním orgánům vzniknou náklady spojené s vymáháním nových povinností. Některé z nich však poukázaly na to, že jasnější pravidla ohledně „lakování nazeleno“ a předčasného zastarávání jim ve skutečnosti mohou přinést

úspory, a to vzhledem k obtížím a zdrojům, které si vyžaduje vymáhání současných pravidel. Je třeba poznamenat, že kombinace různých možností by měla přinést určité úspory z rozsahu, pokud jde o náklady na prosazování práva a náklady podniků (např. náklady na seznámení se s novými opatřeními a vnitřní inspekce).
Jaké budou dopady na malé a střední podniky a na konkurenceschopnost?
V souladu se stávajícími právními předpisy EU v oblasti ochrany spotřebitele nejsou stanoveny žádné výjimky pro malé a střední podniky ani mikropodniky, neboť by to odporovalo obecnému účelu pravidel na ochranu spotřebitele. Také by to odporovalo zájmům malých a středních podniků, jelikož spotřebitelům by se dostávalo nižší úroveň ochrany, a tudíž by měli menší důvěru při nakupování od těchto podniků. Malým a středním podnikům by tudíž vznikly výše zmíněné náklady. Nicméně by také těžily ze spravedlivějších praktik na trhu vedoucích k rovným podmínkám, jakož i z menších překážek přeshraničního obchodu, neboť se zabránilo možné spleti různých právních předpisů napříč EU, kdy různé země používají různá řešení.
Očekávají se významné dopady na vnitrostátní rozpočty a správní orgány?
Vnitrostátním správním orgánům vzniknou dodatečné náklady spojené s vymáháním nových pravidel, ačkoli možnosti 4 a 5 by ve skutečnosti mohly vést k úsporám a určité úspory z rozsahu se nacházejí i v kombinaci zvolených možností. Zvolené možnosti také závisí na zlepšeních, které přinesly nedávné změny právních předpisů v oblasti vymáhání.
Očekávají se jiné významné dopady?
Nebyly zjištěny žádné další významné dopady, a to ani na země mimo EU. Možnosti byly rovněž posouzeny z hlediska soudržnosti s jinými připravovanými právními předpisy a souvisejícími iniciativami a toto hledisko bylo pečlivě zváženo při výběru upřednostňovaných možností. Všechny zvolené možnosti byly navrženy tak, aby doplnily stávající právní předpisy a usnadnily vymáhání.
Proporcionálnost
Jak je uvedeno výše, určili jsme řadu upřednostňovaných možností politiky, které zajišťují, že tato iniciativa je soudržná s aktuálně připravovanou iniciativou týkající se environmentálních tvrzení a iniciativou pro udržitelné výroby. Zvolené možnosti jsou považovány za přiměřené s ohledem na současnou újmu působenou spotřebitelům, očekávané přínosy k blahobytu spotřebitelů, náklady, které vzniknou podnikům a správním orgánům, a očekávané pozitivní dopady na společnost díky snížení emisí CO₂ a další dopady na životní prostředí. Možnosti způsobující podnikům velmi vysoké náklady buď nebyly zvoleny, nebo byly vyřazeny v rané fázi.
D. Návazná opatření
Kdy bude tato politika přezkoumána?
Kromě pravidelného monitorování navrhuje, aby po třech letech po provedení iniciativy byla podána zpráva o jejím fungování.